

HUP

Hrvatska udruga poslodavaca

HUP: Pregled makroekonomskih kretanja u tjednu 5.-9.10.2020.

Prema podacima iz sustava *eVisitor* koje objavljuje Hrvatska turistička zajednica (HTZ) tijekom rujna 2020. zabilježeno je 396.829 dolazaka stranih turista (pad od 81,2%) te 141.835 dolazaka domaćih gostiju (pad od 23,1%). Broj noćenja stranih turista u rujnu je iznosio 3.623.199 (pad od 68,0%) dok su domaći turisti ostvarili 1.240.791 noćenje (pad od 16,1%). **Ukupni turistički promet** (strani i domaći turisti), **u rujnu iznosi 538.664 dolazaka (pad od 76,5%) i 4.863.990 noćenja (pad od 62,0%).** U prvih devet mjeseci 2020. broj dolazaka stranih turista iznosio je 5.947.506 (pad od 64,7%), dok su istovremeno ostvarena 1.437.643 dolaska domaćih turista (pad od 26,8%). U istom vremenskom razdoblju ostvareno je 41.968.104 noćenja stranih turista (pad od 53,6%), kao i 10.447.795 noćenja domaćih turista (pad od 16,3%). Sveukupni (strani i domaći) **broj dolazaka u prvih devet mjeseci iznosio je 7.385.149 (pad od 60,7%), dok je ujedno zabilježeno 52.415.899 noćenja (pad od 49,1%).** Tijekom razdoblja siječanj-rujan, glavnina noćenja registrirana je u komercijalnim smještajnim objektima (77%), dok nekomercijalni smještajni kapaciteti u ukupnim noćenjima sudjeluju s udjelom od 20%, a nautika s 3%. Nakon travnja i lipnja, **Svjetska banka** je još jednom revidirala svoje prognoze te sada za Hrvatsku **predviđaju pad BDP-a u iznosu od -8,1% u 2020., uz oporavak po stopama od 5,9% u 2021. i 4,2% u 2022.**

S druge strane, prema prvim rezultatima DZS-a, ukupan izvoz RH od siječnja do srpnja 2020. iznosio je 62,0 milijardi kuna (-7,1%). Istodobno je uvoz iznosio 98,8 milijardi kuna (-11,5%). Vanjskotrgovinski deficit iznosio je 36,8 milijardi kuna (-18,2%). Pokrivenost uvoza izvozom od siječnja do srpnja 2020. bila je 62,7%. Nadalje, ukupan izvoz RH od siječnja do kolovoza 2020., prema Prvim rezultatima, iznosio je 69,5 milijardi kuna (-6,5%), dok je uvoz iznosio 111,1 milijarde kuna (-11,1%). Vanjskotrgovinski deficit iznosio je 41,6 milijardi kuna (-17,9%). Pokrivenost uvoza izvozom, prema Prvim rezultatima, od siječnja do srpnja 2020. bila je 62,5%.

Izvor: DZS; obrada: HUP.

Eurostat je, pak, ovaj tjedan objavio kako je u drugom tromjesečju 2020. višak tekućeg računa platne bilance na razini EU iznosio 82,9 milijardi eura (2,7% BDP-a), nakon suficita u iznosu od 52,9 milijardi eura (1,5% BDP-a) u prvom tromjesečju. Za Hrvatsku je u drugom tromjesečju 2020. manjak

Središnji ured: Radnička cesta 52, 10000 Zagreb, tel: 01 48 97 555, fax: 01 48 97 556, e-mail: hup@hup.hr, www.hup.hr
žiro račun: 2340009-1100151718, IBAN: HR92 2340 0091 1001 5171 8, matični broj: 0410128, oib: 80978339255

Podružnica Osijek: Vukovarska ulica 31 (Eurodom, IV kat), 31000 Osijek, tel: 031 370 074, 031 370 076, e-mail: hup-osijek@hup.hr
Podružnica Rijeka: Dolac 8/II, 51000 Rijeka, tel: 051 321 494/495, fax: 051 321 499, e-mail: hup-rijeka@hup.hr
Podružnica Dalmacija: Bernardinova 1, 21000 Split, tel: 021 368 288/296, tel/fax: 021 368 212, e-mail: hup-split@hup.hr
Podružnica Varaždin: Zagrebačka 89, 42000 Varaždin, tel/fax: 042 352 034, e-mail: hup-varazdin@hup.hr

na tekućem računu platne bilance iznosio -0,7 milijardi eura (kao što je već [objavio HNB](#)), dok je u dijelu trgovine usluga zabilježen višak u iznosu od 0,5 milijarde eura.

DZS je [objavio](#) i kako je **u prvih osam mjeseci 2020. broj stranih brodova za kružna putovanja u hrvatskim morskim lukama manji za 84,5%** u odnosu na isto razdoblje 2019. Istovremeno je broj putovanja stranih brodova za kružna putovanja na hrvatskom Jadranu manji za 95,5% a broj dana boravka brodova za 91,1% u odnosu na isto razdoblje 2019. Broj putnika na tim brodovima u odnosu na isto razdoblje 2019. manji je za 99,5%. Osim toga, DZS je objavio i [podatke o graničnom prometu](#) putnika te cestovnom graničnom prometu putničkih motornih vozila **za prvih osam mjeseci 2020.** pa se tako može vidjeti **pad graničnog prometa putnika u cestovnom prometu za preko 50%** (ulaz: -54,8%; izlaz: -54,0%); **željezničkom prometu za oko 60%** (ulaz: -62,2%; izlaz: -59,0%); **pomorskom prometu za preko 95%** (ulaz: -96,3%; izlaz: -96,4%) te **zračnom prometu za oko 80%** (-79,8%; izlaz: -80,1%). Istovremeno se **smanjio i cestovni granični promet putničkih motornih vozila** (osobna vozila: ulaz: -48,7%, izlaz: -48,9%; autobusi: ulaz: -70,6%, izlaz: -71,3%).

Eurostat je [objavio](#) kako je **u kolovozu obujam trgovine na malo u EU bio viši 3,8% na mjesečnoj i 3,5% na godišnjoj razini** (u eurozoni rast od 4,4% na mjesečnoj i 3,7% na godišnjoj razini). U srpnju 2020. obujam trgovine na malo smanjio se za 1,8% u eurozoni i za 1,2% u EU u odnosu na lipanj. U [Eurostatu](#) objašnjavaju kako ovo znači da je obujam trgovine na malo na razini EU sada **jednak 102,4% obujma postignutog u veljači** prije krize Covid-19 (u eurozoni je stupanj oporavka bio nešto veći: 103,1%). Više od polovice zemalja za koje su dostupni podaci do sada su se vratile na razinu prodaje u veljači. Neke su zemlje (npr. Belgija, Danska, Njemačka, Irska i Francuska) premašile pretkriznu razinu, dok su zemlje s najnižom razinom oporavka Bugarska (83,6%) i Portugal (89,9%) (Hrvatska: 90,7%). Na mjesečnoj razini, obujam trgovine na malo u EU porastao je za neprehrambene proizvode (+5,1%; narudžbe putem pošte i interneta + 10,5%), za hranu, piće i duhan (+2,2%), kao i za motorna goriva (+2,1%). Na godišnjoj razini obujam trgovine na malo u EU porastao je za 6,0% za neprehrambene proizvode (narudžbe putem pošte i interneta +26,3%; tekstil, odjeća, obuća -13,2%) i za 2,6% za hranu, piće i duhan, dok se trgovina motornim gorivima smanjila za 4,8%. **U odnosu na srpanj**, sezonski prilagođeni **obujam trgovine na malo u Hrvatskoj bio je niži za 0,8%**, a **u odnosu na kolovoz 2019.** kalendarski prilagođeni volumen trgovine na malo bio je **niži za 6,5%**, što ja u skladu s [prošlotjednom objavom](#) DZS-a o prometu trgovine na malo. Obujam trgovine na malo na mjesečnoj razini najviše se povećao u Belgiji (+9,6%), dok je najveće smanjenje zabilježeno u Rumunjskoj i Sloveniji (po -1,6%). Među državama članicama za koje su dostupni podaci, najveći pad na godišnjoj razini zabilježen je u Bugarskoj (-12,2%), dok je najveći rast na godišnjoj razini zabilježen u Belgiji (+12,9%).

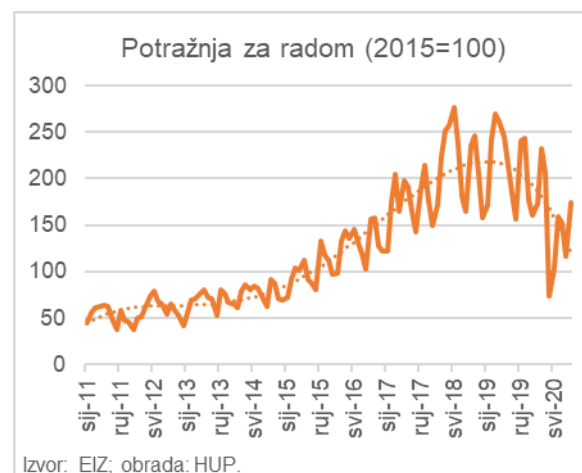
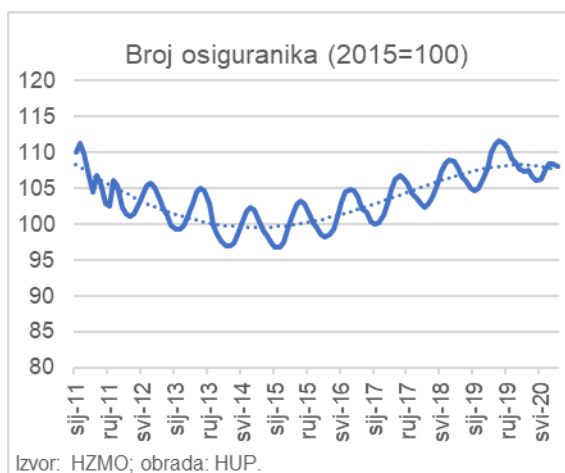
S druge strane, prema posljednjim [Informacijama iz sustava fiskalizacije](#) Porezne uprave, **kumulativni pad vrijednosti fiskaliziranih računa u razdoblju između 24.2. i 4.10. u odnosu na isto razdoblje prošle godine iznosio je 18% ukupno, ali tek 10% u trgovini te čak 47% u ugostiteljstvu.** U razdoblju 28.9.-4.10.2020. u odnosu na isto razdoblje 2019. vidljivo je smanjenje iznosa računa od 14% ukupno, 5% u trgovini te 46% u ugostiteljstvu. U razdoblju između 28.9 i 4.10. u odnosu na prethodni tjedan 21.-27.9.2020.) vidljivo je smanjenje iznosa računa od 1% gledajući ukupno, u sektoru trgovine je iznos računa ostao isti, dok je u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane zabilježeno smanjenje iznosa računa od 16%. Nadalje, prema podacima agencije Promocija plus, u rujnu je broj prodanih novih automobila na hrvatskom tržištu bio manji za 13% u odnosu na rujan 2019., ali i za 19% viši u odnosu na kolovoz ove godine. **U prvih devet mjeseci 2020. broj prodanih novih automobila bio je manji za 45%** u odnosu na isto razdoblje 2019.

Nakon što je [prošli tjedan](#) Eurostat objavio podatke za kolovoz, DZS je ovaj tjedan [objavio](#) kako su u **rujnu 2020. u usporedbi s kolovozom 2020. proizvođačke cijene industrijskih proizvoda za industriju ukupno niže su za 0,4%, a u odnosu na rujan 2019. za 4,6%.** Ovo je već sedmi mjesec

zaredom kako proizvođačke cijene industrijskih proizvoda padaju na godišnjoj razini. Ako isključimo energiju, tada su proizvođačke cijene u rujnu 2020. u usporedbi s kolovozom 2020. zadržale stabilnost, a u usporedbi s rujnom 2019. niže su za 0,5%. U rujnu 2020. u usporedbi s rujnom 2019. proizvođačke cijene pale su u energiji za 9,9%, u intermedijarnim proizvodima za 0,8%, u trajnim proizvodima za široku potrošnju za 0,7%, u kapitalnim proizvodima za 0,3% i u netrajnim proizvodima za široku potrošnju za 0,2%. DZS je objavio i kako su proizvođačke cijene građevnog materijala na domaćem tržištu u rujnu 2020. u usporedbi s kolovozom 2020. zadržale su stabilnost, a u odnosu na rujnu 2019. više su za 0,5%. Ako usporedimo proizvođačke cijene građevnog materijala na domaćem tržištu u rujnu 2020. s prosjekom 2015., tada su više za 5,2%.

Prema podacima HZMO-a, **ukupan broj osiguranika na kraju rujna iznosio je 1.549.077 osoba**, što je **2,3%** (36.599 osoba) **manje u odnosu na kolovoz 2019.** te **0,3 %** (4.802 osoba) **manje nego u kolovozu** ove godine. I inače se, zbog sezonskog karaktera zapošljavanja, u mjesecu rujnu standardno smanjuje broj osiguranika u odnosu na kolovoz (u rujnu 2019. -0,6% ili -9.770 osoba). Najveće smanjenje broja osiguranika i na godišnjoj i na mjesečnoj razini u rujnu zabilježeno je u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane: -22.725 osoba ili -19,1% u odnosu na rujnu 2019. te -13.181 osoba ili -12,1% u odnosu na kolovoz ove godine. Broj osiguranika u rujnu je na godišnjoj razini najviše povećan u sektoru građevine (+5.610 osoba ili +4,9%), dok je na mjesečnoj razini najveće povećanje broja osiguranika zabilježeno u obrazovanju (+10.131 osoba ili +9,4%). **U prvih devet mjeseci 2020. prosječan broj osiguranika iznosio je 1.539.333 osobe**, što **predstavlja smanjenje od 1,2% ili 19.228 osoba** u odnosu na isto razdoblje 2019. Pritom je najveće smanjenje zabilježeno u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (--16.776 osobe ili -15,1%), nakon čega slijedi prerađivačka industrija (-5.167 osoba ili -2,1%) te administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (-3.364 osoba ili -6,4%). Povećanje broja osiguranika u prvih devet mjeseci 2020. zabilježilo je više djelatnosti, među kojima je najizraženije ono u sektoru građevine (6.199 osoba ili 5,5%), informacijama i komunikacijama (2.656 osoba ili 5,9%) te u stručnim, znanstvenim i tehničkim djelatnostima (2.041 osoba ili 2,2%).

S druge strane, potražnja za radom, mjerena objavljenim online oglasima pomoću OVI indeksa kojeg objavljuje Ekonomski institut, Zagreb, nastavila je s oporavkom i u rujnu. Naime, **u rujnu 2020. godine potražnja za radom bila je 27,8% manja u odnosu na isti mjesec prošle godine**, što je usporedivo s padom u kolovozu, srpnju i lipnju. Ovi podaci ukazuju da, iako se potražnja za radom postepeno oporavlja od posljedica pandemije, tržište rada još uvijek nije doseglo svoj puni obujam. OVI indeks za treći kvartal 2020. godine pokazuje da je **potražnja za radom bila na 76% potražnje u trećem kvartalu 2019. godine**, što je u usporedbi s padom u drugom kvartalu, koji je iznosio 53,2%, razmjerno manji pad. Promatrajući tražena zanimanja u trećem kvartalu ove godine, u odnosu na isto razdoblje prošle godine, relativno se više traži zanimanja koja su vezana uz

građevinski sektor (zidari +68%, građevinski radnici +24%, inženjeri građevine narasla +13%). Gledajući regionalno, najveći pad potražnje za radom u odnosu na treći kvartal 2019. godine prisutan je u jadranskim županijama – oko 30%, zatim u središnjoj Hrvatskoj gdje se bilježi pad od 25%, a najmanji međugodišnji pad od 8% opažen je u istočnoj Hrvatskoj.

I Eurostat je ovaj tjedan objavio nekoliko zanimljivih informacija koje se tiču tržišta rada za drugo tromjesečje 2020. Primjerice, **na razini EU je u drugom tromjesečju 2020. godine bilo privremeno odsutno s posla 21,8% zaposlenih**, što odgovara povećanju za 10,3 postotnih bodova (pb) u odnosu na prethodno tromjesečje (ukupno 40,9 milijuna osoba). U Eurostatu objašnjavaju kako je ovo povećanje u velikoj mjeri posljedica naglog povećanja privremenih otpuštanja, koje je poraslo s 2,4 milijuna na 19,3 milijuna osoba. U odnosu na prvo tromjesečje 2020. u svim državama članicama zabilježen je porast ukupnog izostanaka s posla. U Hrvatskoj se taj udio povećao za također 4,9 pb, na 18,7%.

Nadalje, **ukupni radni sati su također značajno pali u EU između prvog i drugog tromjesečja 2020.** (-11,2%), na razinu ispod vrijednosti zabilježenih tijekom dužničke krize. Prema objavi Eurostata, žene su pogođene teže od muškaraca, s padom sa 103 na 90 indeksnih bodova između prvog i drugog tromjesečja 2020., u usporedbi s padom s 93 na 83 bodova kod muškaraca. Sve države članice za koje su dostupni podaci zabilježile su pad ukupnog broja radnih sati prvog i drugog tromjesečja 2020., s time da je najveći pad zabilježen u Španjolskoj (-25,9%). **U Hrvatskoj je ukupan broj radnih sati u drugom tromjesečju 2020. u odnosu na prethodno tromjesečje pao za 2,1%, a u odnosu na isto tromjesečje prethodne godine za 7,8%.**

Osim toga, Eurostat je objavio i tzv. statistiku manjka na tržištu rada (engl. *labour market slack*) u drugom tromjesečju koja se odnosi na ukupan zbroj svih nezadovoljenih potreba za zapošljavanjem te uključuje četiri skupine: (1) nezaposleni prema definiciji Međunarodne organizacije rada (ILO), (2) pod-zaposleni radnici koji rade na nepuno radno vrijeme (tj. radnici na nepuno radno vrijeme koji žele raditi više), (3) osobe koje su dostupne za rad, ali ne traže aktivno posao, (4) osobe koje traže posao, ali trenutno nisu dostupne za započeti s radom. Prema Eurostatu, zaposlenost i nezaposlenost kako ih definira ILO u koronakrizi nisu dovoljni za opisivanje svih zbivanja na tržištu rada. U ovoj fazi krize aktivne mjere za očuvanje radnih mjesta dovele su do privremenih izostanka s posla, a ne do otkaza. Nadalje, pojedinci nisu mogli aktivno tražiti posao ili nisu bili dostupni za rad zbog mjera ograničenja, pa se prema ILO konceptu ne računaju kao nezaposleni.

Tako je u drugom tromjesečju 2020. sezonski prilagođeni **ukupni manjak na tržištu rada u EU**, a koji se sastoji od nezadovoljene potražnje za radnom snagom, iznosio **29,6 milijuna osoba** (13,1 milijun osoba je bilo formalno nezaposleno), što je činilo **14,0% proširene definicije radne snage** u drugom tromjesečju 2020. (stopa nezaposlenosti iznosila je 6,5%). To predstavlja rast od 1,2 postotna boda u odnosu na prvo tromjesečje ove godine, što je najveći rast na tromjesečnoj razini od početka mjerenja 2008. godine. U odnosu na prethodno tromjesečje, manjak na tržištu rada povećao se u svim zemljama članicama, izuzev Latvije, dok je zaposlenost pala u svim zemljama osim u Luksemburgu. Najveće povećanje manjka na tržištu rada u drugom tromjesečju zabilježeno je u Irskoj (+3,4 pb); u **Hrvatskoj se manjak na tržištu rada u odnosu na prethodno tromjesečje povećao za 1,2 pb**, na 13,7% (dok je stopa nezaposlenosti iznosila 6,4%). Najveći pad zaposlenosti zabilježen je u Estoniji (-3,3 pb), a najmanji u Hrvatskoj (-0,3 pb). Prema Eurostatu, između prvog i drugog tromjesečja 2020. godine posao je pronašao rekordno nizak broj od 1,9 milijuna ljudi na razini EU (15,4% svih nezaposlenih u prvom tromjesečju 2020. godine). U tom je razdoblju 6,1 milijuna (48,9%) ostalo nezaposleno, a rekordno velik broj od 4,4 milijuna ljudi (35,6%) postao je ekonomski neaktivan.

Nadalje, Eurostat je objavio i kamo je u 2019. godini svaka deseta osoba zaposlena u EU uvijek radila pod vremenskim pritiskom (11%), a svaka četvrta (25%) često. Nasuprot tome, gotovo dvije trećine zaposlenih samo je ponekad (42%) ili nikada (22%) radilo pod vremenskim pritiskom. Osim

toga, objavljeno je i kako je na razini EU-a gotovo svaki treći radnik imao je slab ili nikakav utjecaj na sadržaj i redosljed zadataka (31,5%), a slijedom i nizak stupanj autonomije na poslu. Slovačka je prijavila najveći udio ljudi s malim ili nikakvim utjecajem na sadržaj i redosljed zadataka (58,1%), nakon čega slijedi Hrvatska (53,6%).

Prema podacima Ankete o dohotku stanovništva, koje je objavio DZS, **stopa rizika od siromaštva u Hrvatskoj 2019. iznosila je 18,3%**. Prag rizika od siromaštva u 2019. za jednočlano kućanstvo iznosio je 32.520 kuna na godinu, dok je za kućanstvo s dvije odrasle osobe i dvoje djece mlađe od 14 godina iznosio 68.292 kune na godinu. U riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti bilo je bilo 23,3% osoba, dok je udio osoba u teškoj materijalnoj deprivaciji iznosio 7,3%. Konačno, prema objavi Eurostata udio onih koji su prerano napustili obrazovanje i osposobljavanje na razini EU u 2019. iznosio je 10,2%, odnosno, jedna od deset osoba u dobi između 18 i 24 godine s najviše nižom srednjom razinom obrazovanja (ISCED 0-2) nije bila uključena u daljnje obrazovanje i osposobljavanje u četiri tjedna koja su prethodila istraživanju. Među regijama EU, **najmanji udio osoba koje rano napuštaju obrazovanje i osposobljavanje (1,7%) zabilježeno je u obalnoj/otočnoj regiji Jadranska Hrvatska (Hrvatska)**.